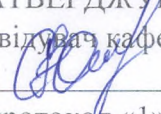

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра селекції, насінництва і генетики

ЗАТВЕРДЖУЮ КАФЕДРОЮ

Завідувач кафедри

 Світлана ЮРЧЕНКО

(протокол «1» вересня 2025 року № 1)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(обов'язкова навчальна дисципліна)

Організація наукових досліджень і проєктів в агрономії

(назва навчальної дисципліни)

освітньо-наукова програма Агрономія

(назва)

спеціальність Н1 Агрономія

(код і найменування спеціальності)

галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство, та ветеринарна медицина

(шифр і назва)

рівень вищої освіти третій освітньо-науковий (доктор філософії)

(бакалавр, магістр, доктор філософії)

навчально-науковий інститут агротехнологій, селекції та екології

(назва навчально-наукового інституту / факультету)

Полтава
2025 /2026 н. р.

Робоча програма навчальної дисципліни Організація наукових досліджень і проектів в агрономії
для здобувачів вищої освіти

за освітньо-науковою програмою Агрономія

(назва ОП)

спеціальності Н1 Агрономія

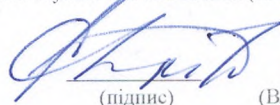
(код і найменування спеціальності)

Мова викладання державна

Розробник: Кулик Максим Іванович, доктор сільськогосподарських наук, професор кафедри селекції, насінництва і генетики

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання (за наявності))

« 1 » вересня 2025 року

Максим КУЛИК

(підпис)

(Власне ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено на засіданні кафедри селекції, насінництва і генетики

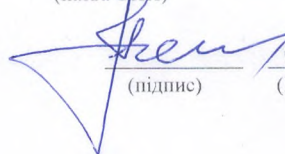
(назва кафедри)

протокол від 1.09 2025 року № 1

Погоджено гарантом освітньо-наукової програми Агрономія

(назва ОП)

« 1 » вересня 2025 року

Сергій ПОСПЕЛОВ

(підпис)

(Власне ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено головою ради з якості вищої освіти

Спеціальності «Агрономія»

(назва)

(підпис)

Валентина ОНІПКО

(Власне ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

протокол від 1 вересня 2025 року № 1

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання
Загальна кількість годин	90
Кількість кредитів	3
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти (<i>обов'язкова чи вибіркова</i>)	<i>обов'язкова</i>
Рік навчання (шифр курсу)	1 рік навчання Н1 АС А фд 2025
Семестр	1
Лекції (годин)	16
Лабораторні / семінарські заняття (годин)	14
Самостійна робота (годин)	40
Екзамен	20
Форма семестрового контролю	екзамен

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни – сформувати у здобувачів вищої освіти спеціалізовані знання та уміння щодо планування й проведення теоретичних та експериментальних досліджень з використанням сучасних методів наукових досліджень в агрономії, критичного їх аналізування для глибокого і комплексного оцінювання одержаних результатів, а також – розробляти та реалізовувати наукові й інноваційні проекти з дотриманням норм академічної етики і врахуванням технічних, соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Знання з навчальних дисциплін: Сучасні інформаційні технології в наукових дослідженнях, Філософія науки і наукове мислення.

4. Компетентності Н1 АС А фд 2025

Інтегральна компетентність: Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері агрономії, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК3. Здатність розробляти міжнародні проекти та управляти ними.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК2. Здатність застосовувати сучасні методи та інструменти експериментальних і теоретичних досліджень у сфері агрономії, інформаційної технології, методики комп'ютерного моделювання, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та освітній діяльності.

СК5. Здатність ініціювати та реалізовувати інноваційні комплексні проекти в агрономії та дотичні до неї міждисциплінарні проекти, лідерство під час їх реалізації.

5. Результати навчання визначені СВО спеціальності:

РН1. Застосовувати передові концептуальні та методологічні знання з філософії науки, агрономії та суміжних галузей, а також дослідницькі вміння для планування й проведення

актуальних прикладних наукових досліджень.

РН2. Висувати і перевіряти гіпотези; обґрунтовувати та інтерпретувати результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень і математичного або комп'ютерного моделювання.

РН6. Розробляти та реалізовувати наукові й інноваційні проекти, які дають можливість вирішити наукові, технологічні, економічні й організаційні проблема агрономії з дотриманням норм академічної етики і врахуванням технічних, соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів.

Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Програмний результат навчання (визначений освітньою програмою)	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
РН1. Застосовувати передові концептуальні та методологічні знання з філософії науки, агрономії та суміжних галузей, а також дослідницькі вміння для планування й проведення актуальних прикладних наукових досліджень.	Вміти застосовувати передові концептуальні та методологічні знання з філософії науки
	Знати основи планування й проведення актуальних прикладних наукових досліджень
	Знати сучасні методи наукових досліджень в агрономії та вміти їх застосовувати
	Планувати і виконувати теоретичні й експериментальні дослідження з агрономії та дотичних наукових напрямів.
	Вміти використовувати сучасні методи, технології та інструменти для проведення польових і лабораторних досліджень.
РН2. Висувати і перевіряти гіпотези; обґрунтовувати та інтерпретувати результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень і математичного або комп'ютерного моделювання.	Вміти критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників щодо досліджуваної проблеми
	Вміти висувати та експериментальним шляхом перевіряти гіпотези
	Вміти аналізувати отримані результати за допомогою математичного або комп'ютерного моделювання.
	Вміти інтерпретувати результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень
РН6. Розробляти та реалізовувати наукові й інноваційні проекти, які дають можливість вирішити наукові, технологічні, економічні й організаційні проблема агрономії з дотриманням норм академічної етики і врахуванням технічних, соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів.	Знати основні проблеми в агрономії (наукові, технологічні, економічні й організаційні), що потребують подальшого вирішення
	Розробляти та реалізовувати наукові й інноваційні проекти з основних проблем в агрономії
	Вміти враховувати технічні, соціальні, економічні, екологічні та правові аспекти під час реалізації наукових проєктів
	Дотримуватись норм академічної етики та доброчесності

6. Методи навчання і викладання

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: словесні методи (лекція, розповідь, пояснення), наочні методи (ілюстрування; спостереження), практичні методи (лабораторні завдання; робота з навчально-методичною літературою: конспектування)

Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: методи формування пізнавальних інтересів (створення ситуації інтересу й новизни навчального матеріалу; навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації)

Методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності: роз'яснення мети навчальної дисципліни; висування вимог до вивчення дисципліни.

Інноваційні та інтерактивні методи навчання: інтерактивні методи (дискусії), комп'ютерні, мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій).

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Вступ. Особливості наукових досліджень.

Розкривається історія дослідної справи в агрономії. Подано передові концептуальні та методологічні аспекти філософії науки. Наводиться структура та завдання науково-дослідних установ. Подано поділ та особливості наукових досліджень: фундаментальних та прикладних і вимоги до підготовки здобувача в аспірантурі.

Тема 2. Специфіка наукових досліджень.

Наводяться основні поняття і принципи побудови агрономічного експерименту. Подано види польових дослідів. Розкривається роль контрольованих не слаборегульованих чинників для проведення досліджень. Наводиться детальна класифікація агрономічних дослідів.

Тема 3. Агрономічні (спеціальні) методи досліджень.

Розкривається поняття методики польового досліді. Наводиться роль повторень і варіантів. Обґрунтовано методи розміщення варіантів у досліді. Наводиться роль блоків, рендомізації і повторень. Подано порівняльна ефективність методів розміщення варіантів досліді.

Тема 4. Планування наукового експерименту.

Наводиться загальні принципи і етапи планування наукового експерименту. Розкривається суть складання схема досліді та оптимізація структури експерименту. Наводяться принципи планування обліків і спостережень в досліді.

Тема 5. Техніка закладання та проведення агрономічного досліді.

Подано особливості техніки перенесення схеми досліді в поле. Наведено етапи закладання досліді. Обґрунтовано особливості проведення досліджень з окремими культурами. Розкрито особливості проведення специфічних дослідів.

Тема 6. Облік кількісних показників в агрономічному досліді.

Наводиться етапи підготовки досліді до обліку врожаю. Наведено особливості обліку кількісних показників, внесення поправок на виключки, способи відновлення втрачених дат. Обґрунтовано процедуру первинної обробки даних.

Тема 7. Документація і звітність у науковій роботі.

Наведено вимоги до документації. Подано форми первинної документації. Наведено правила оформлення наукових звітів. Обґрунтовано особливості складання рекомендацій виробництву.

Тема 8. Наукові проєкти в агрономії.

Наводиться особливості підготовки, написання та подання наукових проєктів в агрономії з актуальних питань сільського господарства.

8. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	усього	лекція	практ. заняття	сам.р об.
Тема 1. Вступ. Особливості наукових досліджень.	9	2	2	5
Тема 2. Специфіка наукових досліджень.	9	2	2	5
Тема 3. Агрономічні (спеціальні) методи досліджень.	9	2	2	5
Тема 4. Планування наукового експерименту.	9	2	2	5
Тема 5. Техніка закладання та проведення агрономічного дослідження.	9	2	2	5
Тема 6. Облік кількісних показників в агрономічному досліді.	9	2	2	5
Тема 7. Документація і звітність у науковій роботі.	7	2	–	5
Тема 8. Наукові проекти в агрономії.	9	2	2	5
Екзамен	20			
Усього годин	90	16	14	40

9. Теми практичних занять

Назва теми	К-сть годин
Тема 1. Вступ. Особливості наукових досліджень. Практичне заняття 1. Підготовка цифрових даних до аналізування	2
Тема 2. Специфіка наукових досліджень. Практичне заняття 2. Оцінка істотності різниці вибірових середніх за t-критерієм	2
Тема 3. Агрономічні (спеціальні) методи досліджень. Практичне заняття 3. Оцінка різниць між дисперсіями за F- критерієм	2
Тема 4. Планування наукового експерименту Практичне заняття 4. Дисперсійний аналіз результатів однофакторного агрономічного дослідження. Інтерпретація отриманих результатів	2
Тема 5. Техніка закладання та проведення агрономічного дослідження. Практичне заняття 5. Дисперсійний аналіз результатів багатфакторного агрономічного дослідження. Інтерпретація отриманих результатів	2
Тема 6. Облік кількісних показників в агрономічному досліді. Практичне заняття 6. Визначення парної та множинної кореляції і регресії	2
Тема 8. Наукові проекти в агрономії. Практичне заняття 7. Особливості написання наукових проектів в агрономії	2
Разом	14

10. Теми самостійної роботи

Назва теми	К-сть годин
Тема 2. Специфіка наукових досліджень. <i>Тема: Особливості виокремлення мети і завдання досліджень згідно теми дисертаційної роботи. Предмет та об'єкт власних досліджень. Оформлення розділу «Огляд літератури»</i>	5
Тема 3 Агрономічні (спеціальні) методи досліджень. <i>Тема: Матеріал та методика проведення власних досліджень</i>	5
Тема 4. Планування наукового експерименту. <i>Тема: Схема польового експерименту та зміст варіантів</i>	5
Тема 5. Техніка закладання та проведення агрономічного досліджу. <i>Тема: Проведення спостережень, обліків та аналізувань у досліді</i>	5
Тема 6. Облік кількісних показників в агрономічному досліді. <i>Тема: Особливості проведення лабораторних досліджень</i>	5
Тема 7. Документація і звітність у науковій роботі. <i>Тема: Особливості написання наукових звітів і проєктів в агрономії.</i>	5
Разом	40

11. Оцінювання результатів навчання

Результати навчання	Форми контролю результатів навчання Н1 АС_А_фд_2025
РН1. Застосовувати передові концептуальні та методологічні знання з філософії науки, агрономії та суміжних галузей, а також дослідницькі вміння для планування й проведення актуальних прикладних наукових досліджень. РН2. Висувати і перевіряти гіпотези; обґрунтовувати та інтерпретувати результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень і математичного або комп'ютерного моделювання. РН6. Розробляти та реалізовувати наукові й інноваційні проєкти, які дають можливість вирішити наукові, технологічні, економічні й організаційні проблеми агрономії з дотриманням норм академічної етики і врахуванням технічних, соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів.	опитування; виконання практичного заняття; виконання завдань самостійної роботи

Критерієм успішного навчання за вивчення навчальної дисципліни «Організація наукових досліджень і проєктів в агрономії» є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним результатом навчання. Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль і підсумкова оцінка рівня досягнення результатів навчання, що здійснюється відповідно схеми нарахування балів із навчальної дисципліни.

12. Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Опитування	Виконання вправ на практичних заняттях	Виконання завдань самостійної роботи	Екзамен	Разом
Тема 1. Вступ. Особливості наукових досліджень.	2	5	-		7
Тема 2. Специфіка наукових досліджень.	2	5	4		11
Тема 3. Агрономічні (спеціальні) методи досліджень.	2	5	4		11
Тема 4. Планування наукового експерименту.	2	5	4		11
Тема 5. Техніка закладання та проведення агрономічного досліджу.	2	5	4		11
Тема 6. Облік кількісних показників в агрономічному досліді.	2	5	4		11
Тема 7. Документація і звітність у науковій роботі.	2	5	4		11
Тема 8. Наукові проекти в агрономії.	2	5	-		7
Екзамен				20	20
Разом	16	40	24	20	100

Шкала та критерії оцінювання опитування

(назва форми контрольного заходу)

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	Наявні відповіді на теоретичне та практичне питання, здобувачем проявлено глибокі знання теми й розуміння матеріалу, уміння щодо планування й проведення теоретичних та експериментальних досліджень та проєктів з використанням сучасних методів наукових досліджень в агрономії, критичного їх аналізування що свідчить про формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на високому рівні.
1	Наявні часткові відповіді на питання, здобувачем не показано знання теми, відсутність вмінь щодо аналізу матеріалу, не розуміння теми, слабкі уміння щодо планування й проведення теоретичних та експериментальних досліджень та проєктів з використанням сучасних методів наукових досліджень в агрономії, критичного їх аналізування, що не дає можливість у повному обсязі оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.
0	Відсутні відповіді на питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів здобувачем.

Шкала та критерії оцінювання

виконання практичного заняття

(назва форми контрольного заходу)

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	Практичне заняття виконано у повній мірі, здобувачем проявлено глибокі знання теми й розуміння матеріалу, уміння щодо планування й проведення теоретичних та експериментальних досліджень та проєктів з використанням сучасних методів наукових досліджень в агрономії, критичного їх аналізування, що свідчить про формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на високому рівні.
4	Практичне заняття виконано, здобувачем показано глибокі знання теми та достатній рівень вмінь щодо розуміння і аналізу матеріалу, але здобувач не проявив глибоке розуміння теми, уміння щодо планування й проведення теоретичних та експериментальних досліджень та проєктів з використанням сучасних методів наукових досліджень в агрономії, критичного їх аналізування, що свідчить про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на достатньому рівні.
3	Практичне заняття виконано, здобувачем показано неповні знання теми, недостатній рівень вмінь щодо аналізу матеріалу, проявлено часткове розуміння теми, слабкі уміння щодо планування й проведення теоретичних та експериментальних досліджень та проєктів з використанням сучасних методів наукових досліджень в агрономії, критичного їх аналізування, що свідчить про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на середньому рівні.
2	Практичне заняття виконано частково, здобувачем не показано знання теми, недостатній рівень вмінь щодо аналізу матеріалу, проявлено часткове розуміння теми, слабкі уміння щодо планування й проведення теоретичних та експериментальних досліджень та проєктів з використанням сучасних методів наукових досліджень в агрономії, критичного їх аналізування, що свідчить про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на низькому рівні.
1	Практичне заняття виконано частково, здобувачем не показано знання теми, відсутність вмінь щодо аналізу матеріалу, не розуміння теми, слабкі уміння щодо планування й проведення теоретичних та експериментальних досліджень та проєктів з використанням сучасних методів наукових досліджень в агрономії, критичного їх аналізування, що не дає можливість у повному обсязі оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.
0	Практичне заняття не виконано, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів здобувачем вищої освіти.

**Шкала та критерії оцінювання
виконання завдань самостійної роботи**
(назва форми контрольного заходу)

Кількість балів	Критерії оцінювання
4	Завдання самотинної роботи виконано повністю, здобувачем проявлено глибокі знання теми й розуміння матеріалу, уміння щодо планування й проведення теоретичних та експериментальних досліджень та проєктів з використанням сучасних методів наукових досліджень в агрономії, критичного їх аналізування, що свідчить про формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання на високому рівні.
3	Завдання самостійної роботи виконано частково, здобувачем показано знання теми, недостатній рівень вмінь щодо аналізу матеріалу, проявлено часткове розуміння теми, достатні уміння щодо планування й проведення теоретичних та експериментальних досліджень та проєктів з використанням сучасних методів наукових досліджень в агрономії, критичного їх аналізування, що свідчить про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання на середньому рівні.
2	Завдання самостійної роботи виконано не повністю, здобувачем показано неповні знання теми, недостатній рівень вмінь щодо аналізу матеріалу, проявлено часткове розуміння теми, слабкі я уміння щодо планування й проведення теоретичних та експериментальних досліджень та проєктів з використанням сучасних методів наукових досліджень в агрономії, критичного їх аналізування, що свідчить про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання на середньому рівні
1	Наявні часткові відповіді на завдання самостійної роботи, здобувачем не показано знання теми, відсутність вмінь щодо аналізу матеріалу, не розуміння теми, слабкі уміння уміння щодо планування й проведення теоретичних та експериментальних досліджень та проєктів з використанням сучасних методів наукових досліджень в агрономії, критичного їх аналізування, що не дає можливість у повному обсязі оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатівнавчання.
0	Відсутнє виконання завдань самостійної роботи, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів у здобувача вищої освіти.

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти на екзамені

Вид заняття	Ба ли	Критерії оцінювання
для 1-го та другого теоретичного питання	0	відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
	1	теоретичне питання розкрито частковою, що свідчить про низький рівень формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
	2	теоретичне питання розкрито середньою мірою, що свідчить про посередній рівень формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
	3	теоретичне питання розкрито з неточностями, що свідчить про середній рівень формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
	4	теоретичне питання розкрито на достатньому рівні, але є незначні неточності, що свідчить про високий рівень формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти

	5	теоретичне питання розкрито повністю, наявне обґрунтування на основі прикладів, що свідчить про високий рівень формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
для 1-ї ситуації	0	відсутність розрахунку практичної ситуації, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
	1	здійснена неввірна спроба розрахунку практичної ситуації, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
	2	здійснена спроба розрахунку практичної ситуації із значними неточностями що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
	3	здійснена спроба розрахунку практичної ситуації із незначними неточностями що не дає можливість на слабкому рівні оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на задовільному рівні
	4	здійснена спроба розрахунку практичної ситуації із незначними неточностями що дає можливість на достаньому рівні оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
	5	здійснена спроба розрахунку практичної ситуації із незначними неточностями що дає можливість оцінити формування компетентностей на середньому рівні та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
	6	розрахунки практичної ситуації виконані з неточностями, сформовані часткові висновки, що дозволяє нижче середнього оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
	7	розрахунки практичної ситуації виконані з незначними помилками, сформовані часткові висновки, що дозволяє посереднє оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
	8	розрахунки практичної ситуації виконані з незначними неточностями, сформовані часткові висновки, що дозволяє вище середнього оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
	9	розрахунки практичної ситуації виконані правильно, сформовані неповні висновки, що дозволяють високо оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
	10	розрахунки практичної ситуації виконані правильно, сформовані повні висновки, що дозволяють високо оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачено під час реалізації навчальної дисципліни

Перелік інструментів, обладнання, устаткування та програмного забезпечення, необхідного для вивчення навчальної дисципліни «Організація наукових досліджень і проєктів в агрономії», забезпечують навчальні лабораторії № 56 і 57.

14. Політика навчальної дисципліни

1. Добросесність здобувачів вищої освіти у Полтавському державному аграрному університеті регламентується такими нормативно-правовими актами та положеннями: Кодекс академічної добросесності Полтавського державного аграрного університету; Кодекс про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету; Положення про групу сприяння академічній добросесності у Полтавському державному аграрному університеті; Положення про комісію з академічної добросесності у Полтавському державному аграрному університеті; Положення про комісію з етики та управління конфліктами у Полтавському державному аграрному університеті; Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в Полтавському державному аграрному університеті; Порядок перевірки академічних текстів на наявність текстових запозичень у Полтавському державному аграрному університеті.

Дотримання академічної добросесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації, тощо.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної добросесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

2. Відвідування занять. Для здобувачів вищої освіти очної форми навчання відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба або академічна мобільність, які необхідно підтверджувати документами. Відсутність здобувача на заняттях передбачає самостійне опрацювання матеріалу та не звільняє здобувача від виконання завдання на самостійну підготовку або завдання поточного та підсумкового контролю. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням з директором навчально-наукового інституту.

Відпрацювання пропущених занять відбувається шляхом самостійного опанування здобувачем вищої освіти навчального матеріалу із наступною перевіркою отриманих знань у письмовій чи усній формі. Роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн занять (<https://moodle.pdau.edu.ua/>) або тестування.

3. Неформальна / інформальна освіта. На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання (перезарахування частини освітнього компонента), набутих у неформальній / інформальній освіті, що здійснюють після успішного опанування ним курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, конференціях, семінарах, круглих столах. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету (<https://www.pdau.edu.ua/content/neformalna-informalna-osvita>).

4. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку, що врегульовано процедурами п. 5.5 Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті.

5. Політика щодо перескладання. Перескладання екзамену з навчальної дисципліни відбувається із дозволу директора навчально-наукового інституту за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

15. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Кулик М. І., Рожков А. О., Рожко І. І. Організація наукових досліджень, структура та захист дисертаційної роботи з агрономії : *навчальний посібник*. Полтава: "Астрія", 2024. 120 с.
2. Кирильчук Андрій, Наконечний Юрій. Методологія та організація досліджень в науках про Землю : навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 496 с.
3. Дослідна справа в агрономії: навч. посібник: у 2 кн. – Кн. 1. Теоретичні аспекти дослідної справи / А. О. Рожков, В. К. Пузік, С. М. Каленська та ін.; за ред. А. О. Рожкова. Х.: Майдан, 2016. 316 с.
4. Дослідна справа в агрономії: навч. посібник: у 2 кн. – Кн. 2. Теоретичні аспекти дослідної справи / А. О. Рожков, В. К. Пузік, С. М. Каленська та ін.; за ред. А. О. Рожкова. Х.: Майдан, 2016. 341 с.

Допоміжні

1. Грицаєнко З.М. Методи біологічних та агрохімічних досліджень рослин і ґрунтів / З.М. Грицаєнко, А.О. Грицаєнко, В.П. Карпенко. Київ: ЗАТ «Нічлава», 2003. 320 с.
2. Комп'ютерні методи в сільському господарстві та біології: Навчальний посібник / О. М. Царенко, Ю. А. Злобін, В. Г. Скляр, С. М. Панченко. Суми: Видавництво "Університетська книга", 2000. 203 с.
3. Основи наукових досліджень в агрономії: підручник / В. О. Єщенко, П. Г. Копитко, В. П. Опришко, П. В. Костогриз. К.: Дія, 2005. 288 с.
4. Мойсейченко В. Ф., Єщенко В. О. Основи наукових досліджень в агрономії. К.: Вища школа. 1994. 334 с.
5. Кулик М. І. Методичні рекомендації до виконання практичних робіт з дисципліни «Організація наукових досліджень і проєктів в агрономії» для ЗВО третього освітньо-наукового ступеня спеціальності 201 «Агрономія». Полтава, 2022. 40 с.
6. Кулик М. І. Методичні рекомендації для самостійної роботи з дисципліни «Організація наукових досліджень і проєктів в агрономії» для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії факультету агротехнологій та екології спеціальності 201 «Агрономія». Полтава, 2021. 30 с.
8. Лісовал А.П. Методи агрохімічних досліджень. Київ: НАУ, 2001. 247 с.
9. Батенко Л. П., Загородніх О.А., Ліщинська В.В. Управління проєктами: навч. посібник К.: КНЕУ, 2005. 231 с.
10. Бушуєва Н. С. Управління проєктами та програмами організаційного розвитку: навч. посібн. / Н.С. Бушуєва, Ю.Ф. Ярошенко, Р.Ф. Ярошенко. К.: Саммит-Книга, 2010. 200 с.
11. Практикум з курсу «Управління проєктами» для студентів-магістрів усіх спеціальностей / укл.: Л. П. Батенко, О. А. Загородніх, Г. М. Хворова. К.: КДЕУ, 1996. 15 с.
12. Приймак В. М. Управління проєктами. Збірник кейсів: навч. посіб. К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка. 2021. 68 с.
13. Приймак В. Управління проєктами: Навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. я доп. К.: Київський національний університет ім. Тараса Шевченка, 2011. 420с. 6. Приймак В. Управління проєктами. Навчальний посібник. К.: 2017. 464 с.
14. Ноздріна Л.В. Управління проєктами: підручник / Ноздріна Л.В., Ящук В.І., Полотай О.І./ За заг.ред.Л.В.Ноздріної. К.: Центр учбової літератури, 2010. 432с.
15. Фесенко Т. Г. Управління проєктами: теорія та практика виконання проєктних дій: навч. посібник / Т. Г. Фесенко; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Х. : ХНАМГ, 2012. 181 с.
16. Ньютон Р. Управління проєктами від А до Я. М.: Альпіна Паблишер. 2014. 192 с.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Інтернет-джерело. Одеська національна наукова бібліотека. Режим доступу: <http://94.158.152.98/opac/index.php?url=/notices/index/IdNotice:344337/Source:default>
2. Інтернет-джерело. Методика наукових досліджень в агрономії. Режим доступу: https://cul.com.ua/preview/metod_nauk_agronom.pdf
3. Агенство USAID. URL: <https://www.usaid.gov/uk/ukraine>
4. Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>

5. Продовольча та сільськогосподарська організація ООН: URL: <http://www.fao.org/countryprofiles/index/ru/?iso3=UKR>
6. Науково-практичне видання Agroexpert. URL: <http://www.agroexpert.ua/>
7. Головний сайт для агрономів Superagronom. URL: <https://superagronom.com>
8. Журнал Агроном. URL: <http://agronom.com.ua/>
9. Онлайн курс «Академічна доброчесність» за посиланням: URL: <https://vumonline.ua/course/academic-integrity-at-the-university/>